

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Е-урядування на регіональному та місцевому рівні

Шифр та назва спеціальності
281 – Публічне управління

Інститут
Навчально - науковий інститут соціально -
гуманітарних технологій

Освітня програма
Цифрове врядування

Кафедра
Соціології і публічного управління (305)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова),

Семестр
6

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

КРУГЛОВ Віталій Вікторович

Vitalii.Kruhlov@khi.edu.ua

Доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціології і публічного управління

Науково-педагогічний стаж - понад 10 років. Досвід роботи в органах державної влади - 20 років. Автор понад 200 наукових та навчально-методичних праць. .

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/>

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна «Е-урядування на регіональному та місцевому рівні» спрямована на формування цілісної системи компетенцій щодо стратегічного управління цифровою трансформацією в умовах децентралізації влади. Зміст курсу охоплює перехід від автоматизації бюрократичних процесів до розбудови цифрової екосистеми громади, базуючись на принципах людиноцентричності та «пріоритету цифрового формату». Особлива увага приділяється інституціоналізації ролі CDTO, функціонуванню системи інтероперабельності «Трембіта» та управлінню муніципальними реєстрами. Програма передбачає вивчення інноваційних моделей «Smart City» та «Smart Region», застосування геоінформаційних систем (ГІС) та Інтернету речей (IoT) для ефективного врядування територіями. Значний акцент зроблено на концепції управління на основі даних, оприлюдненні відкритих даних та розвитку інструментів е-партисипації (е-петиції, громадські бюджети). Студенти опанують методики реінжинірингу адміністративних послуг через екосистему «Дія», механізми забезпечення кіберстійкості та алгоритми оцінювання цифрової зрілості громад. Дисципліна готує фахівців до реалізації проєктів цифровізації, що відповідає сучасним викликам публічного управління та адміністрування.

Мета та цілі дисципліни

Метою дисципліни є формування професійних компетентностей щодо стратегічного управління цифровою трансформацією територіальних громад та регіонів. Цілі курсу передбачають: вивчення інституційних засад діяльності заступників з цифрового розвитку (CDTO); опанування

архітектури цифрової громади та принципів інтероперабельності; засвоєння підходу «цифровізації за замовчуванням» при реінжинірингу публічних послуг; оволодіння інструментами «Smart City», управління на основі відкритих даних та геоінформаційних систем; розбудову механізмів е-партисипації (петицій, громадських бюджетів); набуття навичок забезпечення кіберстійкості місцевої інфраструктури та проведення моніторингу цифрової зрілості громад для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері публічного адміністрування.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

Загальні компетентності

ЗК01 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04 - Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05 - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність працювати в команді.

ЗК 8 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)

СК 1 Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК 2 Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК 3 Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально - етичних норм поведінки.

СК 4 Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

СК 5 Здатність використовувати систему електронного документообігу.

СК 6 Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

СК 7 Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК 8 Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

Результати навчання

ПР4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПР5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПР6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПР8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПР9. Знати основи електронного урядування.

ПР10. Уміти користуватися системою електронного документообігу.

ПР12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 24 год., практичні роботи – 12 год., самостійна робота –54 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного засвоєння освітньої компоненти «Державна служба» здобувачам необхідно мати ґрунтовні знання та практичні навички з таких дисциплін: "Соціологія", "Політологія", "Соціально-демографічна статистика", "Державне та регіональне управління", "Основи публічного управління та адміністрування", "Теорія прийняття управлінських рішень", "Методологія та методи соціологічних досліджень", "Публічне управління розвитком міста та регіону", "Організаційно-правові засади публічного управління".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовуються: ігрове проектування; робота із законодавчими актами та іншими нормативно-правовими документами; виступи-презентації; опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури).

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Децентралізація та цифрова трансформація: регіональний аспект.

Концептуальна зміна парадигми: від електронного уряду (e-Government) до цифрового врядування (Digital Governance) на рівні громад. Інституціоналізація цифровізації: роль та повноваження заступників голів ОДА/ОМС з питань цифрового розвитку (CDTO — Chief Digital Transformation Officer). Нормативно-стратегічне забезпечення: розробка регіональних програм цифровізації (Digital Agenda) та їх узгодження з Державною стратегією регіонального розвитку. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері інформатизації в умовах децентралізації.

Тема 2. Інфраструктура та архітектура цифрової громади.

Національна система інтероперабельності: практичне застосування системи «Трембіта» для взаємодії між регіональними реєстрами. Базові цифрові активи громади: створення та ведення реєстру територіальної громади (РТГ), інтеграція з державними інформаційними ресурсами. Хмарні технології та центри обробки даних (ЦОД): моделі аутсорсингу IT-інфраструктури для муніципального сектору. Забезпечення широкосмугового доступу до інтернету як базова умова цифрового розриву на місцевому рівні.

Тема 3. Концепція «Smart City» та «Smart Region» в управлінні територіями.

Інтернет речей (IoT) у комунальному господарстві: моніторинг енергоспоживання, інтелектуальні транспортні системи та управління відходами. Геоінформаційні системи (ГІС): використання цифрових карт для містобудівного кадастру, управління земельними ресурсами та екологічного моніторингу. Безпечний регіон: розбудова систем відеоспостереження з елементами відеоаналітики на основі штучного інтелекту як інструмент забезпечення публічної безпеки. Розумне освітлення та цифрова логістика громади.

Тема 4. Відкриті дані (Open Data) як ресурс для місцевого економічного розвитку.

Оприлюднення публічної інформації: методика підготовки та публікації наборів даних на місцевих та національних порталах (data.gov.ua). Антикорупційний ефект відкритих даних: моніторинг використання бюджетних коштів, публічних закупівель та орендних відносин. Data-driven governance: прийняття управлінських рішень на основі аналізу великих даних (Big Data) соціально-економічного стану регіону. Економічний потенціал відкритих даних для місцевого стартап-середовища.

Тема 5 Екосистема «Дія» та цифровізація публічних послуг у громадах.

Основні нормативно-законодавчі акти в галузі інформації та процесів інформатизації. Основні Реінжиніринг процесів: переведення послуг у формат "digital by default" та усунення зайвих адміністративних бар'єрів. Роль ЦНАП як фізичних точок доступу до цифрової держави та їх трансформація в Дія.Центри. Впровадження сервісів «Дія.Громада»: специфічний функціонал для місцевого самоврядування. Цифровізація соціальної сфери та медицини: інтеграція електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ) та автоматизація соціальних кейсів на рівні району.

Тема 6. Електронна партисипація та залучення громадян (e-Participation).

Інструменти прямої демократії: платформи для петицій, консультації з громадськістю та цифрові опитування (наприкладі «Дія.Опитування»). Громадський бюджет (E-budgeting): цифрові платформи для подання та голосування за проекти місцевого розвитку. Соціальні мережі та месенджери: стратегії комунікації влади з мешканцями в умовах інформаційного перевантаження. Побудова довіри через цифрові канали зворотного зв'язку.

Тема 7. Кіберстійкість та захист інформації в органах місцевого самоврядування.

Кібергігієна публічних службовців: методи запобігання фішингу та соціальній інженерії в муніципальних установах. Побудова комплексної системи захисту інформації (КСЗІ): вимоги законодавства та практичні аспекти реалізації в умовах обмежених ресурсів. Кризовий менеджмент: алгоритм дій ОМС у разі кібератак на об'єкти критичної інфраструктури (водоканали, тепломережі). Резервне копіювання даних та безперервність надання цифрових послуг.

Тема 8. Моніторинг та оцінка цифрової зрілості територіальних громад.

Індекси цифровізації: методологія розрахунку Digital Transformation Index (DTI) для громад та областей. Ключові показники ефективності (KPI) цифрового розвитку: вимірювання економії бюджету, швидкості надання послуг та рівня задоволеності громадян. Проектування майбутнього: можливості адаптації штучного інтелекту для прогнозування демографічних та економічних процесів у регіоні. Стратегічне планування наступних етапів цифрової трансформації території..

Теми практичних занять

Тема 1. Розробка та аудит регіональної програми цифрової трансформації.

Аналіз відповідності місцевих цілей цифровізації Державній стратегії регіонального розвитку. Проведення SWOT-аналізу цифрової зрілості територіальної громади (ОМС). Визначення пріоритетних напрямів цифровізації (освіта, медицина, ЖКГ). Формування структури та паспорта регіональної цільової програми «Цифрова громада». Розробка графіка впровадження (Gantt chart) для проєктів цифровізації.

Тема 2. Управління муніципальними реєстрами та забезпечення інтероперабельності.

Практичне опрацювання алгоритмів підключення ОМС до системи «Трембіта». Проектування структури Реєстру територіальної громади (РТГ). Методика верифікації та «очищення» даних у місцевих базах даних. Моделювання процесу автоматичного обміну даними між РТГ та державними реєстрами (демографічним, майновим) для скасування довідок про склад сім'ї.

Тема 3. Моделювання систем «Smart City» для вирішення локальних проблем.

Розробка концепції «розумного» управління ресурсами (вода, тепло, електроенергія) на основі IoT-датчиків. Використання геоінформаційних систем (ГІС) для моніторингу використання земель та виявлення порушень забудови. Проектування системи інтелектуального відеоспостереження: визначення зон покриття та типів аналітики. Розрахунок економічної ефективності від впровадження smart-рішень у комунальному секторі.

Тема 4. Підготовка та публікація наборів відкритих даних.

Аудит інформаційних ресурсів органу влади на предмет наявності суспільно важливої інформації. Очищення, структурування та конвертація даних у машиночитні формати (CSV, JSON, XML). Створення метаданих та паспорта набору даних. Практична робота з кабінетом розпорядника на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних. Візуалізація відкритих даних для звітування перед громадою.

Тема 5. Реінжиніринг адміністративних послуг та їх оцифрування.

Аналіз існуючого регламенту надання адміністративної послуги («як є»). Побудова сервісної карти (Service Blueprint) та ідентифікація зайвих кроків. Розробка цільової моделі послуги («як має бути») для переведення в онлайн-формат. Формування технічних вимог для інтеграції послуги з платформою «Дія». Розрахунок індексу задоволеності користувачів (CSAT) цифровою послугою.

Тема 6. Впровадження інструментів е-партисипації та партисипативного бюджетування.

Розробка Положення про електронні петиції та громадські консультації на місцевому рівні. Моделювання процесу «Громадського бюджету»: від подання проєктів до голосування та звітування про реалізацію. Організація цифрових опитувань через «Дія.Громада». Використання соціальних мереж та чат-ботів для кризових комунікацій з мешканцями та отримання зворотного зв'язку.

Тема 7. Аудит кібербезпеки та управління ризиками в органах влади.

Проведення первинного аудиту цифрової гігієни персоналу ОМС. Розробка внутрішньої політики паролного захисту та доступу до конфіденційної інформації. Складання матриці ризиків кібербезпеки для об'єктів критичної інфраструктури громади. Моделювання реакції на інцидент (кібератаку): алгоритм сповіщення та відновлення роботи інформаційних систем.

Тема 8. Електронні адміністративні послуги на регіональному та місцевому рівнях.

Практичний розрахунок Індексу цифрової зрілості громади за методикою Мінцифри. Формування системи ключових показників ефективності (КПІ) для СДТО та ІТ-відділів. Створення дашбордів (у Microsoft Power BI або Google Looker) для візуалізації динаміки цифрового розвитку регіону. Розробка щорічного звіту про стан цифровізації громади для презентації депутатському корпусу.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до семінарських занять та самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях. Здобувачам вищої освіти також рекомендуються додаткові матеріали (офіційні сайти органів державної влади, судових органів влади) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна

1. Грицяк Н.В., Соловйов С. Г. Електронна демократія : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В.Грицяк. К. : НАДУ, 2015. 66 с.
2. Дубов Д.В., Дубова С.В. Основи електронного урядування: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 176 с.
3. Електронне урядування : підручник / В.П. Горбулін, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, О.В. Карпенко та ін. / за заг. ред. проф. Ю. В. Ковбасюка; наук. ред. проф. Н. В. Грицяк, проф. А. І. Семенченка. К. : НАДУ, 2014. 352 с.
4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч.: / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. К. : ФОП Москаленко О.М., 2017: Ч. 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жилиєв. 84 с.
5. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилиєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. Київ, 2012.
6. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч.: / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. К. : ФОП Москаленко О.М., 2017: Ч. 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жилиєв. 84 с.
7. Маркашов Ю. Г. Комп'ютерні мережі та телекомунікації: навчальний посібник /Ю. Г. Маркашов, І. В. Кобзев, О. В. Орлов, М. В. Мордвинцев. Х. : ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 212 с.
8. Закон України “Про Національну програму інформатизації” від 4 лютого 1998 р.
9. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22 травня 2003 р.
10. Закон України “Про електронний цифровий підпис” від 22 травня 2003 року.
11. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. /за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака (частина 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії) К. : ФОП Москаленко О. М., 2017. 70 с.
9. Клімушин, П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві / П. С. Клімушин. Х. : Магістр, 2010. 312 с.

Додаткова

1. Клименко І. В. Технології електронного урядування: Навчальний посібник. К. : Вид-во ДУС, 2006. 225 с.
2. Концепція розвитку електронного урядування в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р.
3. Клімушин, П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві. Х. : Магістр, 2010. 312 с.
4. Гушко С.В. Управлінські інформаційні системи : навч. посіб.:Магнолія 2006, 2010. – 320 с.

5. Дубов Д. В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 176 с.
6. Клименко І.В., Линьов К.О. Система електронного документообігу в державному управлінні: Навч.-метод. посіб. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 32 с.
7. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів
 100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%) та поточного оцінювання (60%).
 Екзамен: усне завдання (2 запитання з теорії) та усна доповідь.
 Поточне оцінювання: 2 онлайн тести та вирішення практичних завдань (по 30%) та індивідуальне завдання (30%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrocheshnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

28.06.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Діна ТЕРЕЩЕНКО

28.06.2024